

KINGA PERZYŃSKA – AUSTIN, TEKSAS, USA

**KATOLICKIE ARCHIWUM TEKSASU (CAT)
PODSTAWOWE ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ
ARCHIWUM KOŚCIELNEGO
W STANACH ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ**

Historyczny obraz Katolickiego Archiwum Teksasu

Catholic Archives of Texas – jedyne tego typu stanowe archiwum w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej – jest obecnie uznawane za jedno z najbardziej wartościowych zbiorów źródeł do badania historii tzw. południowego zachodu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Jest to również jak dotychczas jedyne archiwum stanowej konferencji katolickich biskupów w tym kraju z ustanowionym programem archiwalnym. Zbiory tego archiwum odzwierciedlają cztery stulecia rozwoju religii katolickiej w południowo-zachodnim regionie Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i północnego Meksyku. Archiwum istnieje pod auspicjami Texas Catholic Conference – TCC (Tekszańskiej Konferencji Katolickiej) i jej Rady Naczelnej, składającej się obecnie z 15-tu biskupów teksaskich. Główną misją CAT jest gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów osób prywatnych i organizacji związanych z działalnością Kościoła katolickiego w Teksasie. Mieszczące się w centralnym punkcie miasta Austin, stolicy Teksasu, w budynku kurii biskupiej diecezji austyńskiej, CAT współpracuje z tą diecezją, jak również z innymi katolickimi diecezjami Teksasu, a także z wieloma instytucjami historycznymi i kulturalnymi regionu. CAT współpracuje także bardzo blisko z Texas Catholic Historical Society (Tekszańskim Katolickim Stowarzyszeniem Historycznym) i gromadzi jego dokumentację. Jako jedyne miejsce przechowywania zbiorów Tekszańskiej Konferencji Katolickiej i Texas Knights of Columbus (Tekszańskich Rycerzy Kolumba) archiwum ustnowiło tzw. „records management” program dla tychże instytucji. Program ten jest bardzo ważny dla właściwego administrowania dokumentacją bieżącą i historyczną tych instytucji. [Fotografia #1: Kancelaria Diecezji Austyńskiej, ca. 1970. Fotografie użyte w artykule pochodzą ze zbiorów CAT].

Poza regularnymi obowiązkami administrowania archiwum, gromadzenia, opisywania i udostępniania zbiorów, dyrektor archiwum zajmuje się również

zbiorami sakralnymi i szkolnymi diecezji austyńskiej, promocją i propagowaniem zbiorów, oraz służy radami w zakresie różnych zgadnień archiwalnych wielu katolickim archiwistom na terenie stanu. Przez ostatnie 70 lat swojego istnienia CAT urosło do stanowego katolickiego archiwum z otwartym dostępem do zbiorów, wykwalifikowaną kadram i szeroko zakrojonymi planami rozwoju na przyszłość. Historia CAT i oddanie sprawie jego rozwoju wśród archiwistów i historyków teksańskich jest warte opisanie w relacji do rozwoju innych archiwów kościelnych w kraju. Rola historyków teksańskich jako twórców tej bogatej kolekcji i współpraca pomiędzy archiwistami i historykami w promowaniu zgromadzonej katolickiej dokumentacji archiwalnej regionu jest znakomitym przykładem korzystnej dla obu stron kooperacji.

Na początku lat dwudziestych XX w. teksańczycy byli aktywnie zaangażowani w przygotowania 100-lecie jubileuszu wyzwolenia Teksasu spod dominacji Meksyku. Zbliżająca się w 1936 r. rocznica była również znakomitą okazją do zaznaczenia obecności katolików na tym terenie. Teksasncy Rycerze Kolumba postanowili, że wkładem Kościoła katolickiego w obchody jubileuszowe będzie dobrze przygotowana i poparta źródłowym materiałem historycznym publikacja historii Kościoła katolickiego w Teksasie. Zaniepokojeni postępującą deterioracją frańciszczańskich misji, a szczególnie pożarem w 1907 r. misji Ysleta w dziesięjszym El Paso (wzniesionej w 1682 r.) oraz oburzeni licznymi antykatolickimi atakami ekstermistycznego ugrupowania Ku-Klux-Klanu, katolicy utworzyli specjalną komisję historyczną, Texas Knights of Columbus Historical Commission (Komisja Historyczna Teksańskich Rycerzy Kolumba). Komisja ta została powołana do zebrania materiałów i opublikowania rzetelnej historii dotyczącej obecności katolicyzmu na terenach południowo-zachodniej części Stanów Zjednoczonych. Kilku ówczesnych historyków, włączając księdza dr Paula J. Foika, ówczesnego archiwistę St. Edward's University (Uniwersytetu Św. Edwarda) w Austin i kilku biskupów diecezji teksańskich pod przewodnictwem dr Carlosa E. Castañedy, historyka i archiwisty z University of Texas at Austin (Uniwersytetu Teksańskiego w Austin), skopiowało i zgromadziło znaczą ilość dokumentów pochodzących z archiwów meksykańskich, hiszpańskich i Stanów Zjednoczonych. Na podstawie zgromadzonych materiałów przygotowano publikację *Our Catholic Heritage in Texas, 1519-1936* (Nasza katolicka przeszłość Teksasu, 1519-1936), której siedem tomów ukazywało się w latach 1936-1958. Niezliczona ilość historyków i badaczy asystowała Foikowi i Castañedzie oraz członkom Historycznej Komisji w zidentyfikowaniu i znalezieniu dokumentów, które posłużyły jako źródła do przygotowania tej obszernej i do dzisiaj wysoce respektowanej publikacji. Poprzez badania i liczne podróże oraz odwiedziny prywatnych kolekcji, a szczególnie badania w archiwach meksykańskich i hiszpańskich, Castañeda odkrył wiele dotychczas nieznanych dokumentów szczególnie interesujących dla teksańskich historyków. Chociaż dwie dodatkowe kopie dokumentów zostały zrobione dla Uniwersy-

tetu Tekszańskiego w Austin i Bancroft Library, University of California (Biblioteka Bancroft Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkeley) jak dotąd tylko kolekcja w CAT została w pełni opracowana i jest dostępna dla badaczy. Wyszukiwanie i zgromadzenie podstawowych materiałów źródłowych w archiwach meksykańskich, hiszpańskich i amerykańskich okazało się być łatwiejszym zadaniem niż ich przechowanie. Badania i przygotowanie materiałów do publikacji spowodowały zgromadzenie ok. 70 tysięcy stron dokumentów, nie wspominając korespondencji Komisji oraz dodatkowej oryginalnej dokumentacji źródłowej, które pozostawione potomności spowodowały szereg problemów z ich ulokowaniem. W związku z tym Komisja Historyczna postanowiła przy okazji wspomnianej publikacji ustanowić również w 1923 r. Catholic Archives of Texas i Texas Catholic Historical Society (Tekszańskie Katolickie Stowarzyszenie Historyczne). Rezultaty pracy Komisji oraz dokumentacja pozostawiana z jej wszechstronnej działalności zostały powierzone jurysdykcji Kościoła katolickiego w Teksasie. W związku z tym w latach dwudziestych i trzydziestych, pięć wtedy istniejących w tym stanie diecezji, otrzymało pełnomocnictwa w zawiadywaniu zgromadzoną dokumentacją. Po nieudanych próbach znalezienia lokacji dla kolekcji na Uniwersytecie Św. Edwarda w Austin, dokumentacja ta w 1947 r. została zwrócona Komisji Historycznej Rycerzy Kolumba. [Fotografia #2: Texas Knights of Columbus Historical Commission na stopniach głównego budynku St. Edward's University w Austin, 23 listopada 1926 r. W pierwszym rzędzie, drugi od lewej: Ksiądz Dr Paul J. Foik, CSC].

Wtedy właśnie ówczesny biskup diecezji Amarillo w Teksasie, Laurence Fitzsimon, zdecydował się na przeniesienie dotychczas zgromadzonych zbiorów do tej diecezji. Biskupi Teksasu podjęli wtedy rezolucję, że od tej pory jeden delegowany biskup będzie sprawował kontrolę nad zgromadzonymi zbiorami historycznymi. Po przybyciu do Amarillo zbiory wymagały opracowania i oddzielenia dokumentacji archiwalnej od licznych książek i czasopism. Materiały dotyczące historii katolicyzmu w Teksasie za lata 1836-1936 oraz zbiory poszczególnych diecezji i probostw tekszańskich zostały przechowane w specjalnie przeznaczonym na ten cel magazynie w budynku kurii. Biskup Fitzsimon jako, że sam był z zamiłowania historykiem, zgromadził dodatkowo materiały odnoszące się do historii tekszańskich misji, do relacji z innymi diecezjami i z archidiecezją w Nowym Orleanie, a także dokumenty związane z utworzeniem w 1847 r. pierwszej katolickiej diecezji w Galveston. Biskup Fitzsimon odbył szereg podróży do Europy w celu zgromadzenia informacji na temat katolickich korzeni w Hiszpanii, Francji i Irlandii. Odwiedził wtedy rodzinne miejsca biskupów tekszańskich i misjonarzy gdzie był w stanie odnaleźć oryginalne prywatne dokumenty i fotografie. Jego specjalnym celem było odwiedzenie stron rodzinnych pierwszego biskupa tekszańskiego, Jean-Marie Odina, który pochodził z Ambierle we Francji i był wyświęcony w archidiecezji lyońskiej. Fitzsimon potrafił również posługiwać się kamerą i oprócz fotogra-

fowania zmikrofilmował wiele ważnych niedostępnych dzisiaj już katolickich publikacji i czasopism.

Komisja Historyczna KC wespół z C. Castañedą, który niestety zmarł w 1958 roku niedoczekawszy się swojej pracy w druku, doprowadziła do opublikowania ostatniego tomu i suplementu *Our Catholic Heritage in Texas*. Po zakończeniu swojej pracy wydawniczej Komisja Historyczna Rycerzy Kolumba została rozwiązana. Ze śmiercią biskupa Fitzsimona w tym samym roku, powiększone już wtedy znacznie archiwum, znalazło się znowu w potrzebie znalezienia nowego pomieszczenia. Na specjalnej sesji Tekskańskiego Katolickiego Stowarzyszenia Historycznego w 1959 r. dziewięciu biskupów tekszańskich postanowiło przenieść zbiory do centralnie mieszczącego się Austin. Uznano, że specjalnie zbudowane, jako schron przeciwoatomowy, podziemie nowo wybudowanej kurii biskupiej w Austin, posłużyło za znakomite schronienie dla kolekcji. Postanowiono również, że każdy biskup tekszański, wyłączając biskupów z Austin i Amarillo, będzie odtąd finansowo utrzymywał archiwum. Warunki w austyńskim podziemiu kurii diecezjalnej odbiegały niestety wtedy daleko od idealnych – podziemie nie posiadało klimatyzacji, właściwego wietrzenia i potrzebnych środków materialnych, aby rozwinąć odpowiedni program archiwalny. Podczas następnych trzydziestu lat siostry dominikanki, Marie Claude Lane i Dolores Kastner zmagając się z powyższymi niedogodnościami poświęciły cały swój czas na organizowanie przetransportowanego materiału i podstawowe kwerendy. Siostra Claude Lane przy okazji ukończenia studiów bibliotekarskich na uniwersytecie austyńskim przygotowała pierwszy inwentarz CAT i dzięki niemu archiwum stawało się coraz bardziej znanym miejscem zawierającym zbiory historyczne i genealogiczne. Finansowane przez biskupów tekszańskich CAT było również regularnie wspomagane dotacjami finansowymi Rycerzy Kolumba i Katolickiego Stowarzyszenia Historycznego. Podczas gdy siostry Lane i Kastner starały się przez lata uporządkować zgromadzone zbiory, ich opis był ciągle fragmentaryczny i niepozwalający na szerokie udostępnienie tych zbiorów badaczom. Bogactwo podstawowych źródeł do badania historii Teksasu i południowo-zachodniej części U.S.A. pozostawało w dużej części nieodkryte, aż do czasu etapu promocji zbiorów archiwum w latach osiemdziesiątych. [Fotografia 3: Wystawa ceremonialnych szat kościelnych w CAT, 1995] Texas Catholic Conference i CAT.

W 1986 r., głównie za sprawą obecnego biskupa diecezji austyńskiej, John'a E. McCarthy'ego, a uprzedniego dyrektora administracyjnego konferencji katolickiej w Teksasie, biskupi Teksasu postanowili wspólnie przebudować to miejsce, przekształcając je w osobne klimatyzowane pomieszczenie z czytelnią wraz z gablotami wystawienniczymi i podręczną biblioteką oraz pomieszczeniami magazynowymi. Archiwum stało się tym samym oficjalną składnicą dokumentacji stworzonej przez Konferencję Katolicką Teksasu i administrowanych przez nią oddziałów. Dyrektor archiwum podlega bezpośrednio Dyrek-

torowi Konferencji i składa corocznie raport z działalności i osiągnięć archiwum wszystkim biskupom teksańskim, którzy stanowią Radę Główną Konferencji (Board of Directors). Dyrektor archiwum organizuje spotkania i konsultuje się regularnie z Radą Doradczą (CAT Advisory Board), która składa się z archiwistów, historyków i osób nadzorujących archiwum.

Konferencja Katolicka Teksasu (TCC) angażuje do współpracy wszystkie diecezje istniejące w Teksasie, prowadzi wymianę informacji i stara się uczestniczyć w koordynowaniu nowych projektów i rekomendacji ze strony tych diecezji. Konferencja również zajmuje się koordynacją i zatwierdzaniem nowych wytycznych dla szkół katolickich i współpracuje we wprowadzaniu ulepszeń edukacyjno-socjalnych w tych szkołach. Składa się ona z czterech oddziałów, z których dwa istniały uprzednio do czasu jej utworzenia: Catholic Archives of Texas i Association of the Diocesan Attorneys (Stowarzyszenie Prawników Diecezjalnych). Od momentu kiedy administracja CAT została przekazana w ręce TCC, archiwum posiada stały roczny budżet. Od renowacji w 1986 r. do chwili obecnej Katolickie Archiwum Teksasu podwoiło i potroiło do przeciętnie 1200 osób korzystających z jego zbiorów w różny sposób, czy to poprzez badania na miejscu, korespondencję lub telefoniczną i elektroniczną kwerendę.

Obecna powierzchnia użytkowa archiwum zajmuje 2000 stóp kw. (180m²) – 2/3 to magazyn, zaś 1/3 stanowi czytelnia. Liczy ono sobie ok. 300 metrów bieżących rękopisów, fotografii, drobnych publikacji i materiałów drukowanych. Podręczna biblioteka posiada ok. 1000 woluminów, a zbiór mikrofilmów i mikrofisz zawiera ok. 12000 metrów bieżących akt. Od kiedy archiwum zostało przejęte w 1984 r. przez Katolicką Konferencję Tekszańską biskupów, z podziemnego, niedoświetlonego magazynu archiwalnego stało się instytucją badawczo-archiwalną w pełnym tego słowa znaczeniu.

W 1990 r. Texas Knights of Columbus (Tekszańscy Rycerze Kolumba) spotkali się z propozycją ze strony archiwum o przeniesienie ich nieuporządkowanych zbiorów z centralnej siedziby w Austin do archiwum i ufundowanie określonej rocznej sumy na dodatkowy etat archiwisty, który zajmowałby się katalogowaniem tych materiałów i wprowadzeniem tzw. „records management”, czyli odpowiedniego systemu administrowania bieżącą dokumentacją. Fundusze i ostateczne przeniesienie zbiorów TKC zostały zaaprobowane przez kierownictwo tego ugrupowania i od tego czasu Archiwum jest w stanie zająć się zbiorami organizacji, która była fundatorem archiwum, w sposób profesjonalny, przygotowując jednocześnie historyczno-informacyjne ekspozycje towarzyszące corocznym zjazdom tego ugrupowania. Dotacja finansowa Rycerzy zwiększyła się ostatecznie w 2000 r. i pozwala obecnie na opłacenie dodatkowego pełnoetatowego archiwisty. [Fotografia #4: Diligenicias Matrimoniales z Misji Nuestra Señora de Guadalupe del Paso del Norte w Juárez, Mexico, 1734. Rękopisy pochodzące z kolekcji hiszpańsko-meksykańskiej w CAT.]

W 1993 r. National Historical Publications and Records Commission (Komisja Narodowa Publikacji i Dokumentacji Historycznej) podlegająca Archiwum Narodowemu w Waszyngtonie przyznała Katolickiemu Archiwum Teksasu jednoroczną federalną dotację finansową na uporządkowanie, skatalogowanie i wydanie inwentarza do hiszpańsko-meksykańskich zbiorów skolekcjonowanych przez C. Castañedę i jego współpracowników. *Guide to the Spanish and Mexican Manuscript Collection at the Catholic Archives of Texas* (Inwentarz Kolekcji Hiszpańsko-Meksykańskich Rękopisów znajdujących się w Katolickim Archiwum Teksasu) wydany w 1994 r. ostatecznie opisuje szczegółowo dokumentację odnoszącą się do początków katolicyzmu na terenach południowo-zachodniej części Stanów Zjednoczonych. Tym samym bogata kolekcja akt zgromadzonych przez Komisję Historyczną do publikacji *Our Catholic Heritage in Texas*, została dokładnie opisana i skatalogowana wraz ze szczegółowym indeksem do tych zbiorów. Poza publikacją tego inwentarza, Archiwum było w stanie wysłać 35 opisów poszczególnych grup dokumentów z powyższej kolekcji i innych zbiorów skatalogowanych uprzednio przy pomocy lokalnego programu komputerowego tzw. „database”, bazy informacji do National Union Catalog of Manuscript Collection in the Library of Congress (Narodowego Centralnego Katalogu Zbiorów Rękopiśmiennych Biblioteki Kongresu) w Waszyngtonie. Katolickie Archiwum Teksasu osiągnęło więc jedno z podstawowych celów wytyczonych sobie w 1990 r. – udostępnienie informacji o zbiorach poprzez osiągalne w skali ogólnokrajowej systemy komputerowe RLIN i OCLC.

Uznanie przez federalną agencję ważności opisanego i udostępniania materiałów zebranych przez Castañedę i Teksaską Komisję Historyczną pozwoliło dokonać wielkiego skoku w rozwoju Archiwum. Wiele archiwów i bibliotek w Teksasie i południowo-zachodniej części Stanów Zjednoczonych kolekcjonuje dokumentację związaną z wczesną hiszpańską, meksykańską lub później amerykańską historią na tych terenach. Niestety instytucje te nie posiadają jak dotąd opublikowanych inwentarzy i przewodników i w związku z tym dostęp do tych zbiorów jest ciągle utrudniony. Wydanie wspomnianego inwentarza przez CAT spowodowało udostępnienie zbiorów praktycznie nieosiągalnych dla badaczy przez ostatnie 50 lat. Dotacje federalne zainicjowały uznanie dla Katolickiego Archiwum Teksasu lokalnych fundacji i w 1995 r. Archiwum otrzymało dwuletni fundusz z Scanlan Foundation w Houston na zabezpieczenie, podstawowe zabiegi konserwacyjne, zorganizowanie, opisanie i ustanowienie znowu tzw. „records management” dla dokumentacji Konferencji Katolickiej Teksasu. Archiwum było w stanie zatrudnić ponownie na dwa lata, osobą z profesjonalnym archiwistycznym przygotowaniem. Udostępnienie powyższych zbiorów pozwala badaczom dotrzeć do materiałów związanych z współczesną historią Kościoła katolickiego w Teksasie i Stanach Zjednoczonych, specjalnie interesującą z powodu odniesienia do zmian w Kościele katolickim

w latach sześćdziesiątych po obradach i reformach Soboru Watykańskiego II w Rzymie. Po zakończeniu opisu pięćdziesięciu metrów bieżących tej kolekcji zaplanowano skoordynowane przekazywanie nieaktywnych zbiorów z biur konferencji do Archiwum i ustalenie właściwej selekcji i czasu aktywności dokumentów włączonych w tą kolekcję.

W 1998 r. CAT opublikowało inwentarz do tych zbiorów opisanych i zmagazynowanych w Archiwum, *Guide to the Records of the Texas Catholic Conference*, obejmując lata 1963-1995 (Inwentarz Akt Teksasńskiej Konferencji Katolickiej). Dostęp do współczesnych zbiorów konferencji pozwala na zajęcie się badaczy historią najnowszej Kościoła katolickiego w Teksasie i w Stanach Zjednoczonych; historią zmian, które nastąpiły po Soborze Watykańskim II i relacji Katolickiej Konferencji Teksasńskiej z jej regionalnymi partnerami. Ponieważ inne konferencje katolickie nie miały jak dotąd szansy na stworzenie swojego programu archiwalnego, nie były one w stanie doradzić w sprawach dostępu do zbiorów. Opracowanie więc zbiorów TCC przez archiwum stało się niełatwym i pionierskim zadaniem. Obecni biskupi teksańscy wraz z Richardem Daly, CSC, który jest dyrektorem administracyjnym konferencji, odegrali ważną rolę w promowaniu archiwum, opracowania dokumentacji konferencji i zgodzili się, że większość tej dokumentacji powinna być udostępniona i otwarta dla badaczy. Publikacja inwentarza, przygotowanie tzw. „records management” dla TCC i doradztwo w opracowaniu akt innych konferencji katolickich w kraju może w przyszłości posłużyć jako model do zakładania podobnych jak w Teksasie katolickich archiwów stanowych.

Inwentarze powyższe stanowią początkową część planu wydawniczego Archiwum. Przewiduje się również w najbliższej przyszłości opublikowanie inwentarza innych większych kolekcji i ogólnego inwentarza dla wszystkich zbiorów zgromadzonych w archiwum. CAT przygotowuje się obecnie do projektu przetworzenia informacji bezpośrednio z rejestrów sakramentalnych¹ i z mikrofilmów tych rejestrów na informację cyfrową (skanowanie) i równoczesne stworzenie indeksu do zbiorów sakramentalnych. Archiwum będzie musiało więc ponownie przygotować propozycje tzw. grantu, czyli dotacji finansowej, która pokryje częściowo koszty tego projektu – w tym przypadku etatu dla osoby, która będzie wprowadzała informację do komputerowego systemu informacyjnego. Projekt ten obejmie zbiory najstarszych teksańskich katolickich rejestrów sakramentalnych włączając mikrofilmy rejestrów sakramentalnych służących w większości badaczom w poszukiwaniach genealogicznych. Oprócz powyższych rejestrów metrykalnych CAT posiada również bogate zbiory fotograficzne (ok. 10000), które podobnie jak rejestry zawierają dokumentację grup etnicznych i pierwszych kościołów utworzonych przez te grupy w Teksasie

¹ Rejestry sakramentalne są to kościelne księgi metrykalne: chrztów, ślubów, pierwszej komunii św., bierzmowania i zgonów (przyp. red.).

(Niemcy, Polacy, Czesi, Słowacy, Wendowie, Meksykanie i tzw. Tejanos). Fotografie pomimo, że częstokroć należą do różnych grup dokumentów są również indywidualnie katalogowane na komputerze. Indeksowanie i baza informacyjna zbiorów metrykalnych i fotograficznych służy nie tylko do dokładnego ich opisu, ale także do szybszego udostępnienia tych materiałów kwerendzistom.

Konferencja Katolicka, biskup McCarthy i Rycerze Kolumba poprzez swoje autentyczne zainteresowania historią i zebranie źródeł do historii Teksasu, pomogły znacznie Katolickiemu Archiwum Teksasu wysunąć się na czoło archiwów kościelnych w kraju. Organizacja programów propagujących archiwum przez jego obecną kadrę, poparcie ze strony lokalnych organizacji i stowarzyszeń historycznych, a przede wszystkim zainteresowanie i pomoc ze strony historyków katolicyzmu i innych archiwistów diecezjalnych odegrało znakomitą rolę w dzisiejszym sukcesie CAT. Od czasu renowacji w 1987 r., zbiory archiwum zdobyły zainteresowanie i rozpoznanie wśród badaczy również dzięki współpracy z Tekszańskim Katolickim Stowarzyszeniem Historycznym. Stowarzyszenie to publikuje okresowe kwartalne czasopismo oraz rocznik naukowy, „Catholic Southwest: A Journal of History and Culture” (Katolicki Południowy Zachód: Dziennik Historii i Kultury), który wychodzi od 1990 r. Publikacja ta często posługuje się materiałami z CAT i jest dostępna poprzez stronę internetową archiwum, co powiększa dostęp do informacji na temat katolickich zbiorów archiwalnych i ich udostępniania. Organizując coroczne konferencje i spotkania, stowarzyszenie historyczne i archiwum zaprasza historyków katolicyzmu i archiwistów diecezjalnych i kongregacyjnych Teksasu nie tylko do wymiany informacji na temat ich badań i kolekcji, ale również oferuje ekspertyzę i profesjonalne szkolenie. Dyrektor Archiwum współpracując z archiwistami katolickimi w regionie, pomaga innym rozwinąć właściwe standardy do udostępniania zbiorów kościelnych jednocześnie promując zbiory tych archiwów, które przecież mają w swoim posiadaniu bogate materiały źródłowe na temat historii i kultury regionu. [Fotografia 5: Dr Jesus F. de la Téja, członek Rady Doradczej podczas autorskiego wieczorów CAT, 1995.]

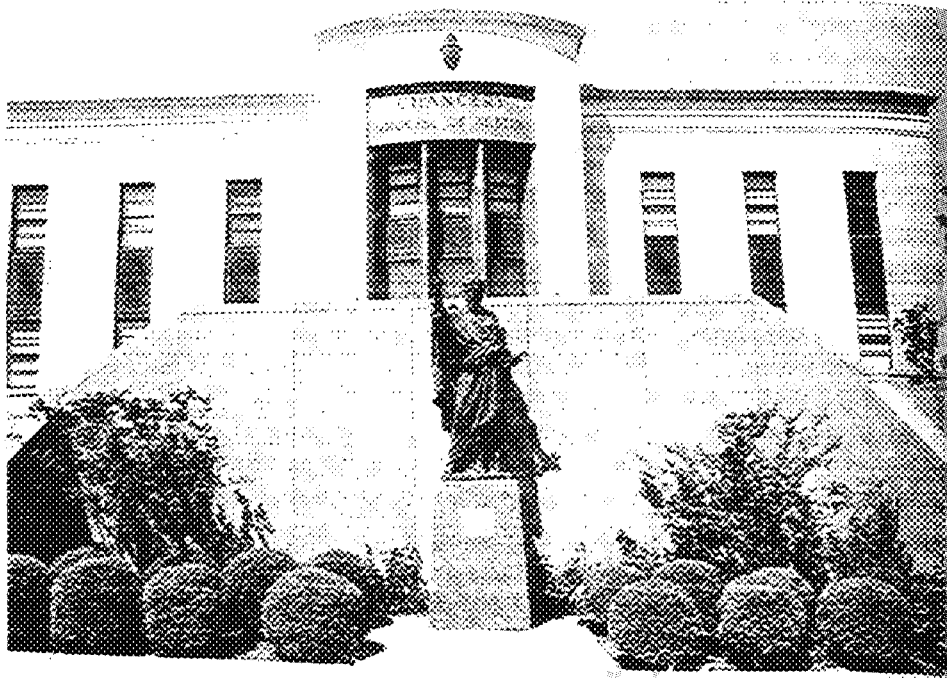
Rozwój standardów gromadzenia, opisywania i udostępniania kościelnych zbiorów archiwalnych, jak również właściwe administrowanie archiwami kościelnymi, jest głównym punktem zainteresowania nie tylko na terenie Teksasu. W ostatnich dwudziestu latach w Stanach Zjednoczonych nastąpił duży postęp i wymiana na wykwalifikowaną kadrę w archiwach kościelnych poprzez pracę takich organizacji, jak Society of American Archivists – SAA (Stowarzyszenie Archiwistów Amerykańskich) i jego Archivists of Religious Collections Section (Sekcja Archiwistów Zbiorów Religijnych); Association of Catholic Diocesan Archivists – ACDA (Stowarzyszenie Katolickich Archiwistów Diecezjalnych); jak również American Catholic Historical Association (Amerykańskie Stowarzyszenie Historyków Kościoła Katolickiego). ACDA służy archiwistom

kościelnym od jego założenia w 1981 r. podczas dorocznego zjazdu SAA w Chicago. Wtedy ACDA liczyło 23 członków, obecnie liczba ta wzrosła do 220 członków, włączając w to również archiwistów diecezjalnych z Kanady. Organizacja ta poza podstawowymi pracami na temat administracji archiwum diecezjalnego opublikowała ostatnio *Thesaurus of Catholic Diocesan Terms* (Thesaurus Katolickich Terminów Diecezjalnych), który ma być podstawową pomocą dla archiwistów diecezjalnych w zakresie kontrolowanego słownika terminów diecezjalnych i katalogowania zbiorów. *Thesaurus* ten ma pomóc w opisywaniu zbiorów archiwalnych, jak również przy kontroli grup akt bieżących. Słownik ten ma propagować ujednoczony opis archiwalny i pomagać w rozszerzaniu możliwości wyszukiwania materiałów w archiwach, jak również poprzez elektroniczne systemy informacyjne.

Możliwie jak najszerzy dostęp do kolekcji archiwalnych jest jednym z najważniejszych postulatów archiwistów w Stanach Zjednoczonych, zarówno dla archiwistów w archiwach państwowych, jak i prywatnych. Nowe elektroniczne metody udostępniania, takie jak: internet, skanowanie, i udostępnianie poprzez EAD – spowodowały zniesienie granic pomiędzy tymi, którzy zajmują się archiwami z dużym zasobem archiwalnym i środkami finansowymi do ich propagowania, jak i tymi, którzy zajmują się mniejszymi kolekcjami kościelnymi. Zanik dystansu pomiędzy dwoma wyżej wymienionymi typami archiwów, który był niezwykle widoczny jeszcze 10 lat temu, obecnie jest faktem dokonany i odnotowanie tego faktu może tylko pomóc tym, którzy nie dostrzegają ważności małych kolekcji prywatnych.

Podsumowując należy stwierdzić, że Archiwum Katolickie Teksasu było w stanie rozwinąć się nie tylko dzięki mrówczej pracy archwistów, ale również dlatego, że istniało i istnieje wzajemnie zrozumienie pomiędzy archwistami i historykami katolicyzmu, włączając w to również biskupów, kler, konserwatorów, bibliotekarzy i po prostu oddanych sprawie zamiłowanych historyków amatorów. To wzajemne zrozumienie pomiędzy wymienionymi powyżej grupami i wrażliwość na odkrywanie faktów historycznych i ich interpretację dla przyszłych pokoleń, tak samo jak ich profesjonalnego gromadzenia, opisywania i udostępniania zgromadzonego materiału, doprowadziły do licznych publikacji Katolickiego Stowarzyszenia Historycznego i otwartego szerokiego dostępu do zbiorów CAT. To wspólne porozumienie pomiędzy archwistami i historykami Kościoła w Teksasie i ich długoletnia współpraca jest znakomitym przykładem rozumienia przez historyków nie tylko zasady ochrania bogatych zbiorów, których zgromadzenie sami zainicjowali, ale również zdania się na fachowe wskazówki ze strony archwistów w jaki sposób te cenne zbiory przechowywać i udostępniać.

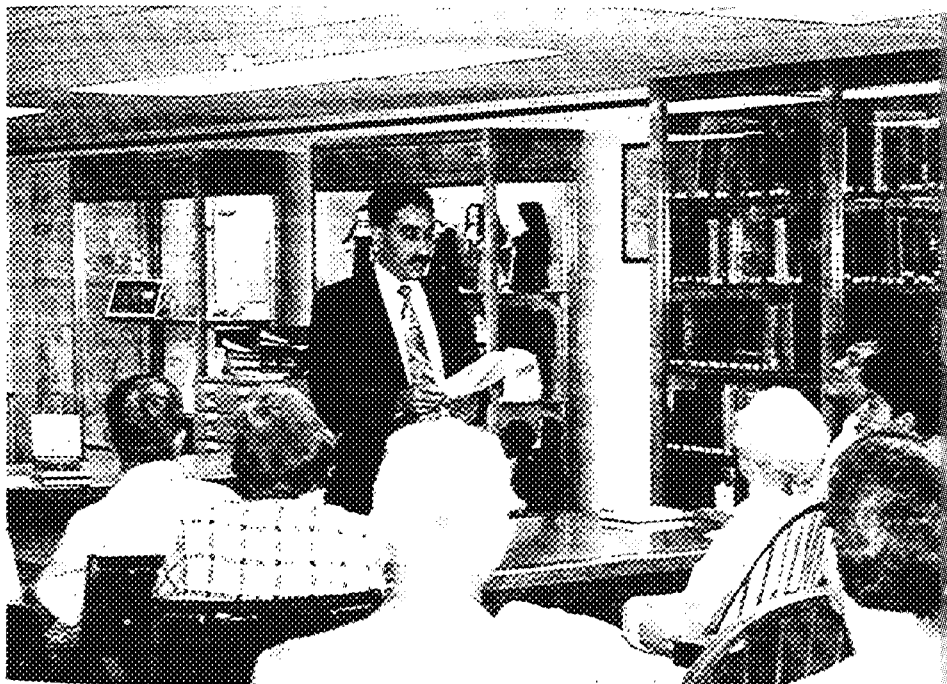
1. Kancelaria Diecezji Austyńskiej, ca. 1970.

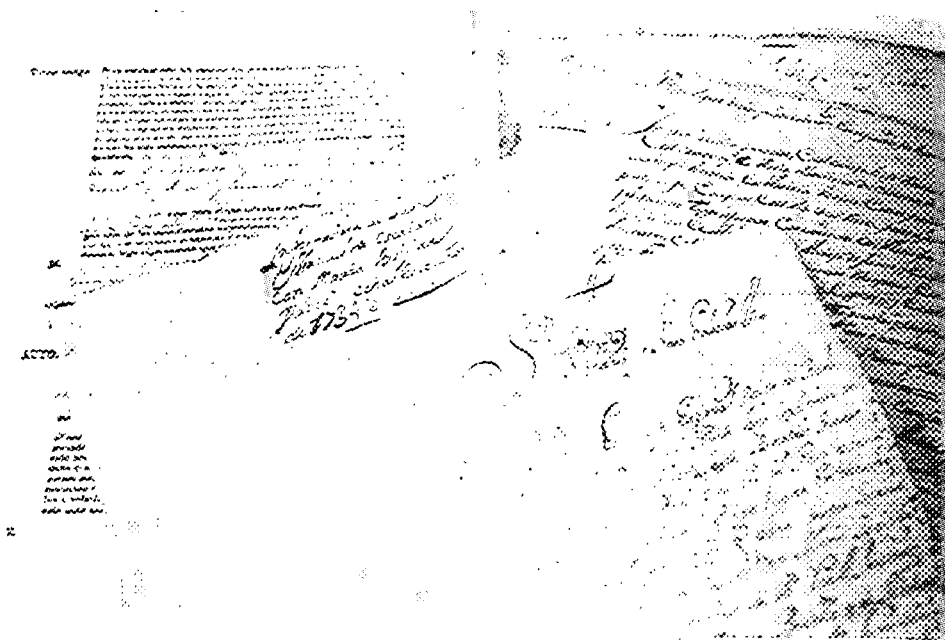
2. Texas Knights of Columbus Historical Commission. Na stopniach głównego budynku St. Edward's University w Austin, 23 listopada 1926; w pierwszym rzędzie, drugi od lewej: ks. dr Paul J. Foik CSC.

3. Wystawa ceremonialnych szat kościelnych w CAT, 1995.

4. Dr Jesus F. de la Téja, członek Rady Doradczej, podczas autorskiego wieczoru w CAT, 1995.

5. Deligencias Matrimoniales z Misji Nuestra Señora de Guadalupe del Paso del Norte w Juárez, Mexico, 1734. Rękopisy pochodzące z kolekcji hiszpańsko-meksykańskiej w CAT.